Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om överföring av telematikuppgifterna och personalen inom närings-, trafik- och miljöcentralernas vägtrafikstyrning och vägtrafikledning till Intelligent Traffic Management Finland Ab

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om överföring av telematikuppgifterna och personalen inom närings-, trafik- och miljöcentralernas vägtrafikstyrning och vägtrafikledning. Enligt propositionen övergår telematikuppgifterna inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen vid närings-, trafik- och miljöcentralerna och den personal som utför dem i anställning hos leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster, Intelligent Traffic Management Finland Ab. I praktiken har alla uppgifter hört till ansvarsområdet för Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland. Intelligent Traffic Management Finland Ab är en del av en helt statsägd specialuppgiftskoncern Traffic Management Finland, som står under kommunikationsministeriets ägarstyrning.

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2020.

_____

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL 1
MOTIVERING 3
1 Bakgrund och beredning 3
2 Nuläge och bedömning av nuläget 4
3 Målsättning 7
4 Förslagen och deras konsekvenser 7
4.1 De viktigaste förslagen 7
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna 7
5 Alternativa handlingsvägar 8
6 Remissvar 9
7 Specialmotivering 11
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag 13
9 Ikraftträdande 13
10 Förhållande till andra propositioner 13
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning 14
LAGFÖRSLAG 20
Lag om överföring av telematikuppgifterna och personalen inom närings-, trafik- och miljöcentralernas vägtrafikstyrning och vägtrafikledning till Intelligent Traffic Management Finland Ab 20
FÖRORDNINGSUTKAST 22
Statsrådets förordning om ändring av 8 § i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna 22

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Trafikverkets trafikstyrnings- och trafikledningstjänster ändrades till aktiebolagsform från och med den 1 januari 2019 genom lagen om ombildning av Trafikverkets trafikstyrnings- och trafikledningstjänster till aktiebolag (574/2018, bolagiseringslagen) och genom lagar som har samband med den (RP 34/2018 rd). Den helhet som bolagiserades har sedermera blivit en del av Traffic Management Finland-koncernen, där trafikstyrnings- och trafikledningstjänster för alla trafikformer sköts organiserade i separata dotterbolag per trafikform. Koncernen har cirka 1100 anställda. Produktionen av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster har koncentrerats till Intelligent Traffic Management Finland Ab (nedan ITM Finland Ab).

I samband med bolagiseringen övergick cirka 180 anställda från Trafikverket till anställning hos bolaget från och med den 1 januari 2019. Denna personalöverföring genomfördes i samband med ämbetsverksreformen inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde (lag 937/2018, RP 61/2018 rd och RP 104/2018 rd). Avsikten var att de telematikuppgifter inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen som sköts inom närings-, trafik- och miljöcentralernas ansvarsområden för trafik (s.k. ELY-L) (7 årsverken, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland, NTM-centralen i Sydöstra Finland) och klientserviceuppgifterna inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen (14 årsverken, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland, NTM-centralen i Birkaland) samt den personal som sköter uppgifterna skulle överföras till ITM Finland Ab från ingången av 2021 i samband med landskapsreformen. Den egendom, den affärsverksamhetshelhet samt de ansvar och skyldigheter (avtal) som hänför sig till uppgifterna i fråga fanns hos Trafikverket (numera Trafikledsverket) innan bolagiseringslagen trädde i kraft och de har den 1 januari 2019 överförts till ITM Finland Ab med stöd av bolagiseringslagen.

Författningsförslagen om överföring av de uppgifter som sköts vid NTM-centralen i Sydöstra Finland och vid NTM-centralen i Birkaland och som var avsedda att överföras till det nybildade bolaget samt av den personal som sköter uppgifterna ingick i regeringens proposition med förslag till lag om ändring av landsvägslagen och till vissa lagar som har samband med den, som lämnades våren 2018 (RP 45/2018 rd). På grund av den förändrade situationen beträffande landskapsreformen sommaren 2018 ströks från regeringspropositionen ovan nämnda författnings- och regleringsförslag om överföring av uppgifter och personal till bolaget, och de togs in i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om genomförande av landskapsreformen inom sektorn för trafik och transport (RP 289/2018 rd) som lämnades hösten 2018 och i lagen om införande av den lagstiftningen. Båda regeringspropositionerna behandlades i riksdagens kommunikationsutskott, men utskottet lämnade inte något betänkande om den regeringsproposition som förföll (RP 289/2018 rd).

När landskapsreformen då inte genomfördes och den ovan nämnda författningspropositionen förföll var det fortfarande NTM-centralerna som ansvarade för uppgifterna och personalen stannade i centralernas tjänst.

Regeringens proposition har beretts vid kommunikationsministeriet i samarbete med arbets- och näringsministeriet. I den aktuella propositionen föreslås det att endast telematikuppgifterna inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen vid NTM-centralen i Sydöstra Finland och den personal som utför dem övergår i anställning hos leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster, ITM Finland Ab.

De telematikuppgifter inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen som föreslås bli överförda och de personer som utför dem har ett väsentligt samband med den affärsverksamhetshelhet för vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster som redan överförts från Trafikverket till aktiebolagsform. Personerna i fråga arbetar och får för närvarande sin lön vid NTM-centralen i Sydöstra Finland och deras arbetsuppgifter består redan för närvarande helt och hållet av arbete som enligt skriftligt uppdragsavtal utförs för ITM Finland Ab och som utförs som en del av ITM Finland Ab:s affärsverksamhetshelhet och som ingår i det partnerskapsavtal om tjänster som ingåtts med Trafikledsverket. Den klientservice som utförs vid NTM-centralen i Birkaland har ett nära samband med sakkunnigarbetet vid NTM-centralerna och den trafikledshållning som Trafikledsverkets ansvarar för, och därför föreslås ingen överföring av klientserviceuppgifterna till bolaget i detta sammanhang.

Enligt statsrådets förordning om behörighet vid placering av statliga enheter och funktioner (567/2002) ska vederbörande ministerium utreda möjligheterna att placera statens centralförvaltningsenheter och statliga funktioner som sköts på risknivå eller centraliserat i andra delar av landet i stället för i huvudstadsregionen, när existerande verksamhet omorganiseras på ett betydelsefullt sätt. I sådana fall ska utlåtande inhämtas av koordineringsgruppen för regionalisering innan beslut fattas.

I denna proposition är det fråga om en liten överföring av personal på sammanlagt 7 årsverken, och syftet med överföringen är att slutföra de uppgifts- och personalöverföringar från staten till ITM Finland Ab som gäller telematiksektorn för vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen. Uppgifterna och personalen överförs till det befintliga bolaget och deras pendlingsregion förblir densamma. Det är således inte fråga om en betydande omorganisering av verksamheten, och därför har det inte ansetts nödvändigt att behandla frågan i koordineringsgruppen för regionalisering.

Utkastet till proposition var på remiss mellan den 20 december 2019 och den 14 februari 2020. Utlåtanden om utkastet till proposition har begärts av 11 olika instanser, bland annat finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Fackförbundet Pro rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf samt NTM-centralen i Sydöstra Finland.

Beredningshandlingarna till regeringspropositionen finns i den offentliga tjänsten och kan laddas ner i statsrådets tjänst för projektinformation (https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM055:00/2019).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Målet med trafikstyrningen och trafikledningen är att förbättra säkerheten och smidigheten i trafiken, minska utsläppen från trafiken och utnyttja vägnätet effektivare. Trafikstyrningen och trafikledningen är beroende av en tillförlitlig aktuell lägesbild av trafiksystemet, som möjliggörs med hjälp av informations- och kommunikationsteknik, dvs. trafiktelematik. Genom trafikinformation erbjuds vägtrafikanterna aktuell information både före och under resan om bland annat väglag, trafik och störningar i trafiken. Trafiken styrs med fasta vägmärken eller med rörlig trafikstyrning med vägmärken, signaler och trafikljus.

Trafikverkets trafikstyrnings- och trafikledningstjänster ändrades till aktiebolagsform den 1 januari 2019. Den helhet som bolagiserades har sedermera blivit en del av Traffic Management Finland-koncernen, där trafikstyrnings- och trafikledningstjänster för alla trafikformer sköts organiserade i separata dotterbolag per trafikform. Inom koncernen svarar Intelligent Traffic Management Finland Ab för vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen på Finlands landsvägar.

Trafikstyrningen och trafikledningstjänsterna har tydliga gränssnitt både till trafikledshållningen vid Trafikledsverket och NTM-centralerna och till utomstående entreprenörer, operatörer, andra myndigheter och slutförbrukare. Bestämmelser om NTM-centralen i Sydöstra Finlands telematikuppgifter inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen finns i statsrådets förordning om närings-, trafik och miljöcentralerna (NTM-förordningen, 1373/2018). Enligt 8 § i NMT-förordningen sköter NTM-centralen i Sydöstra Finland uppgifter enligt lagen om trafiksystem och landsvägar (503/2005) som gäller beredningen, planeringen och övervakningen av vägtelematiken samt ärenden som gäller ram- och serviceavtal i anslutning till dessa uppgifter (telematikuppgifter).

Den egendom, den affärsverksamhetshelhet samt de ansvar och skyldigheter som hänför sig till uppgifterna i fråga fanns hos Trafikverket innan bolagiseringslagen trädde i kraft och de har den 1 januari 2019 överförts till bolaget med stöd av bolagiseringslagen. Enligt 137 § (371/2019) i lagen om transportservice har leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafiksledningstjänster till uppgift att sörja för övervakningen av trafiksituationen (lägesbilden för vägtrafiken) samt för anmälnings- och informationstjänsten i händelse av olyckor, farosituationer och situationer som påverkar smidigheten i trafiken. Leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafiksledningstjänster ska dessutom tillhandahålla information om väderlek och förhållanden i anslutning till trafiken samt information om smidigheten i trafiken och trafikfrekvensen och skicket och driftbarheten hos anordningar som betjänar väghållningen och trafiken, andra omständigheter som påverkar trafiksäkerheten och smidigheten i trafiken samt om andra omständigheter i anslutning till säkert framförande, säker styrning eller kontroll av ett trafikmedel. Leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster får den data den behöver för fullgörandet av sin uppgift uttryckligen med hjälp av telematikinfrastrukturen.

Bestämmelser om myndighetstillsynen över ITM Finland Ab finns också i lagen om transportservice. Enligt 136 § i den lagen ansvarar Trafikledsverket i egenskap av väghållare för ordnandet av trafikstyrnings- och trafikledningstjänsterna på det landsvägsnät som verket förvaltar på det sätt som trafiken på landsvägsnätet kräver och sörjer för trafikstyrnings- och trafikledningstjänsternas kvalitet och ser till att trafikstyrnings- och trafikledningstjänster tillhandahålls på lika villkor. Enligt 178 § i lagen om transportservice utövar Transport- och kommunikationsverket tillsyn över att lagen om transportservice samt bestämmelser som utfärdats och föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av den iakttas, om inte något annat föreskrivs i lagen.

De telematikuppgifter inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen som föreslås bli överförda och de personer som utför dem har ett väsentligt samband med den affärsverksamhetshelhet för vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster som redan överförts från Trafikverket till aktiebolagsform. Personerna i fråga arbetar och får för närvarande sin lön vid NTM-centralen och deras arbetsuppgifter består redan för närvarande helt och hållet av arbete som enligt skriftligt uppdragsavtal utförs för ITM Finland Ab och som utförs som en del av ITM Finland Ab:s affärsverksamhetshelhet och som ingår i det partnerskapsavtal om tjänster som ingåtts med Trafikledsverket. Enligt 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om Trafikledsverket (862/2009) svarar Trafikledsverket för ordnandet av trafikstyrningen. Verket köper tjänsten genom ett uppdragsavtal av ITM Finland Oy.

Personalen inom trafiktelematik vid NTM-centralen i Sydöstra Finland svarar för upprätthållandet av den telematikinfrastruktur för vägtrafik som ITM Finland Ab äger och för datakommunikationsuppgifter med anknytning till vägsidesutrustning, samt för styrningen av och den riksomfattande enhetligheten hos styrningen av den allmänna planeringen av trafikledningen i samband med investeringsprojekt som NTM-centralerna svarar för, och för produktion av telematik i anknytning till dessa projekt. ITM Finland Oy har ansvarat för styrningen och samordningen av det ovan nämnda arbetet sedan trafikstyrnings- och trafikledningstjänsterna överfördes till bolaget vid ingången av 2019.

De som arbetar vid NTM-centralen i Sydöstra Finland säkerställer att telematiksystemen i vägnätet fungerar kontinuerligt och övervakar och styr den serviceverksamhet som utförs av externa tjänsteleverantörer. De sörjer också för konkurrensutsättningen av avtal som gäller dessa uppgifter. Dessutom ser de till att nya observationspunkter och anordningar läggs till i informationssystemen. De styr och utvecklar också planeringen, genomförandet, ibruktagandet och underhållet av tekniska lösningar för telematikprojekt och telematikanordningar inom vägtrafiken. Dessutom säkerställer de att det operativa datakommunikationsnätet för vägtrafikledning fungerar kontinuerligt (24 h/7 dygn) samt sörjer för datasäkerheten i datakommunikationsnätet och för att datakommunikationslösningarna är kostnadseffektiva.

Som en del av dessa uppgifter ansvarar NTM-centralen i Sydöstra Finland på riksnivå för skötseln och upprätthållandet av de automatiska hastighetsövervakningspunkterna samt deltar i myndighetssamarbetet i anslutning till det. Till NTM-centralens uppgifter hör också att på riksnivå upprätthålla, utveckla och säkerställa funktionen hos systemen för hantering av uppgifter om trafikförhållanden samt att inhämta sådana uppgifter om väder, väglag och trafik som kompletterar dessa för vägunderhållsentreprenörers och trafikinformationens samt vägtekniksystemens behov. Till uppgifterna hör också att på riksnivå säkerställa den kontinuerliga funktionen för väglagskameror och trafikkameror, vägväderstationer och automatiska trafikmätningspunkter (LAM) genom att övervaka och styra de externa tjänsteleverantörernas verksamhet.

Till uppgifterna har också hört utnyttjandet av trafikledning och vägtrafiktelematik i väghållningen (planering och investeringar) på riksomfattande nivå genom trafiktelematikpersonalens verksamhet och sakkunnigarbete. Till dessa uppgifter hör att på riksnivå bereda och samordna programmeringen av ersättningsinvesteringsprojekt som gäller vägtelematiken. Till uppgifterna hör också att på riksnivå säkerställa den tekniska och funktionella enhetligheten i fråga om telematikinvesteringar och telematiksystem.

Trafikledsverket svarar enligt 2 § 1 mom. 6 punkten i lagen om Trafikledsverket (862/2009) för resultatstyrningen av NTM-centralerna inom trafiksektorn. I partnerskapsavtalet mellan Trafikledsverket och Traffic Management Finland Group Ab har det avtalats att ITM Finland Ab svarar för styrningen av de ovan nämnda arbetena. ITM Finland Ab och NTM-centralen i Sydöstra Finland sköter sina lagstadgade uppgifter i samarbete, på grund av uppgifternas fasta gränssnitt. Det har avtalats närmare om skötseln av uppgifterna och om uppgiftsfördelningen mellan ITM Finland Ab och NTM-centralen i Sydöstra Finland.

Det nuvarande arrangemanget avviker från det normala och är komplicerat. Det har också visat sig vara problematiskt med tanke på arbetsledningen, eftersom personerna formellt arbetar vid närings-, trafik- och miljöcentralen, men när det gäller telematikuppgifter består deras arbetsuppgifter redan för närvarande helt av arbete som utförs för ITM Finland Ab.

Det är varken ändamålsenligt eller transparent att styra arbetet från en annan organisation. Arrangemanget har lett till motstridiga och ojämlika situationer då de arbeten som hör till ITM Finland Ab utförs i två olika organisationer enligt olika regler, t.ex. i fråga om arbetstids -, rese

- och belöningspraxis. Den nuvarande verksamhetsmodellen är inte heller optimal med tanke på effektiviteten i ITM Finland Ab:s verksamhet.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att slutföra överföringarna av uppgifter och personal inom telematiksektorn för vägtrafikstyrning och vägtrafikledning från staten till leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster, ITM Finland Ab.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Genom den föreslagna lagen överförs de telematikuppgifter inom vägtrafikstyrning och vägtrafikledning som sköts av NTM-centralen i Sydöstra Finland samt den personal som ansvarar för dem till leverantören av vägtrafikledningstjänster, Intelligent Traffic Management Finland Ab.

Avsikten är att de anslag som reserverats för avlönande av personal samt övriga anslag i anslutning till överföringen samtidigt överförs från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde till kommunikationsministeriets förvaltningsområde för att användas av Trafikledsverket för köp av tjänsterna i fråga.

Ändringen förutsätter också att NTM-förordningen ändras. Från förordningen stryks bestämmelsen om telematikuppgifter inom vägtrafikstyrning och vägtrafikledning.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ekonomiska konsekvenser

Som en del av avtalet mellan Trafikledsverket och Traffic Management Finland-koncernen köper Trafikledsverket en tjänst som hör till telematikuppgifterna inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen. Det anslag på 504 000 euro/år som reserverats för anställning av den personal som föreslås övergå går för närvarande från omkostnadsmomentet för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. I slutet av 2020 (augusti–december) uppgår de anslag som reserverats för anställning av personal som föreslås bli överförd till 202 000 euro. Efter övergången ska dessa personers lönekostnader och övriga kostnader bäras av bolaget. Utgångspunkten är att Trafikledsverket betalar avtalsersättningen under momentet för bastrafikledshållning. I budgeten för 2020 har det under momentet för bastrafikledshållning reserverats 139 600 000 euro för en serviceavgift som grundar sig på ett serviceavtal som ska ingås med Traffic Management Finland Ab.

Av ovan nämnda orsaker överförs de anslag på 202 000 euro som för den senare halvan av år 2020 reserverats för avlönande av personal som sköter telematikuppgifter inom vägtrafikledningen och vägtrafikstyrningen från moment 32.01.02 under arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde (närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader; reservationsanslag 2 år) till moment 31.10.20 för Trafikledsverkets bastrafikledshållning under kommunikationsministeriets förvaltningsområde, varvid de kan användas för köp av vägtrafikstyrningstjänster och vägtrafikledningstjänster. Från och med 2021 överförs på motsvarande sätt 504 000 euro från

arbets- och näringsministeriets moment för förvaltningsområdet till kommunikationsministeriets förvaltningsområde.

Konsekvenser för personalen

Den personal som övergår består av personer som ansvarar för telematikuppgifterna inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen vid NTM-centralen i Sydöstra Finland. Antalet årsverken som överförs är 7. Överföringen av NTM-centralens personal gäller endast telematikuppgifter inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen.

Den personal som övergår är i sin helhet anställd i tjänsteförhållande och övergår i arbetsavtalsförhållande hos ITM Finland Ab. Den visstidsanställda personalen övergår för tiden för visstidsanställningen i anställning hos bolaget i anställningsförhållande för viss tid.

På de anställda och på anställningsvillkoren tillämpas vad som föreskrivs i lag eller med stöd av lag och vad som avtalas i kollektivavtal och arbetsavtal som är bindande för bolaget. Avsikten är inte att minska det totala antalet anställda i samband med överföringen. Avsikten är att den personal som sköter de uppgifter som överförs ska stanna kvar i sina nuvarande pendlingsregioner.

Vid bolagiseringen övergår personalen från det system som avses i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) till arbetspensionssystemet för den privata sektorn. Principen är att pensionsskyddet för den personal som övergår från NTM-centralen i Sydöstra Finland till aktiebolaget ska motsvara det nuvarande intjänade pensionsskydd som staten har i fråga om pensionsåldern, storleken på statens grundpension och tilläggspensionstillväxten. Den framtida pensionstillväxten är densamma för personalen både i statens pensionssystem och i det privata pensionssystemet. För att upprätthålla nivån på personalens pensionsskydd enligt ovan ska aktiebolaget teckna en separat tilläggspensionsförsäkring. Engångskostnaden för tilläggspensionsskyddet beräknas uppgå till cirka 80 000–100 000 euro. Arrangemanget i fråga har gjorts också vid andra motsvarande situationer där statens funktioner har omvandlats till aktiebolagsform.

Vid förändringen ska god personalpolitik iakttas. Personalens tillgång till information och påverkningsmöjligheter ska tillgodoses vid beredningen av reformen. Vid överföringen av de personer och uppgifter som övergår från närings-, trafik- och miljöcentralen till bolaget och vid beredningen av ändringen iakttas lagen om samarbete mellan statens ämbetsverk och inrättningar (1233/2013). De arrangemang som ändringarna förutsätter bereds i samarbete med företrädarna för den personal som berörs av ändringen.

5 Alternativa handlingsvägar

De telematikuppgifter inom vägtrafikstyrning och vägtrafikledning som föreslås bli överförda och de personer som utför dem har ett väsentligt samband med affärsverksamhetshelheten för vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster. Dessa personer arbetar vid och får för närvarande sin lön från närings-, trafik- och miljöcentralen. När det gäller trafiktelematikuppgifter består deras arbetsuppgifter redan nu helt och hållet av arbete som enligt skriftligt uppdragsavtal utförs för ITM Finland Ab och som utförs som en del av ITM Finland Ab:s affärsverksamhetshelhet och som ingår i det partnerskapsavtal om tjänster som ingåtts med Trafikledsverket.

Det nuvarande arrangemanget avviker från det normala och är komplicerat. Det har också visat sig vara problematiskt med tanke på arbetsledningen, eftersom personerna formellt arbetar vid

NTM-centralen, men när det gäller telematikuppgifter består deras arbetsuppgifter redan för närvarande helt av arbete som utförs för ITM Finland Ab.

Ett alternativ till det som föreslås i propositionen är att arbetstagarna inte övergår i anställning hos bolaget. Detta skulle dock inte lösa de problem som nämns ovan och den ovanliga och komplicerade situationen skulle kvarstå. Personalen kan inte heller övergå i anställning hos Trafikledsverket, eftersom trafikstyrnings- och trafikledningstjänsterna ombildades till aktiebolagsform den 1 januari 2019. Den egendom, affärsverksamhetshelhet samt de ansvar och skyldigheter som hänför sig till uppgifterna i fråga har också med stöd av bolagiseringslagen överförts till bolaget fr.o.m. den 1 januari 2019.

6 Remissvar

Regeringens proposition har beretts vid kommunikationsministeriet i samarbete med arbets- och näringsministeriet. Utlåtanden om utkastet till proposition begärdes av 11 instanser, bland annat av finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Fackförbundet Pro rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf samt NTM-centralen i Sydöstra Finland.

Utlåtanden inkom från justitieministeriet, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Traffic Management Finland Ab, Fackförbundet Pro rf, NTM-centralen i Sydöstra Finland, Trafikledsverket och finansministeriet. Dessutom inkom ett utlåtande från en privatperson. Allmänt taget understödde remissinstanserna propositionen.

Traffic Management Finland ansåg att regeringens proposition är bra och välmotiverad. *Trafikledsverket* konstaterade i sitt utlåtande att personalöverföringen gör det möjligt att utveckla och upprätthålla telematiksystemen för en effektiv och enhetlig trafikledning på riksnivå och den eliminerar den nuvarande invecklade styrningen av verksamheten och organiseringen av arbetena. Propositionen förtydligar också Trafikledsverkets roll som avtalspartner till Traffic Management Finland Oy under styrning av NTM-centralen i Sydöstra Finland i uppgifterna i fråga.

Finansministeriet konstaterade i sitt utlåtande att överföringen av telematikuppgifterna och den personal som utför dem verkar motiverad med tanke på den nuvarande organiseringen av uppgifterna. Finansministeriet ansåg dock att motiveringen till propositionsutkastet bör kompletteras i fråga om den informativa hänvisningen så att det av propositionen framgår hur kriterierna för lagstadgad överlåtelse av rörelse uppfylls i omställningssituationen eller att det bör föreskrivas särskilt om tillämpning av bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i omställningssituationen. Dessutom ska kostnadsöverföringen beaktas delvis år 2020 enligt lagens giltighetsmånader och från och med 2021 ska konsekvenserna på årsnivå konstateras. Finansministeriets förslag har beaktats i sin helhet i den fortsatta beredningen av regeringspropositionen.

Justitieministeriet konstaterade i sitt utlåtande att ministeriet i och för sig inte har något att anmärka på den allmänna lösningen att överföra telematikuppgifterna inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen till ITM Finland Ab.

Enligt justitieministeriet bör de uppgifter som överförs dock definieras noggrannare i lag. Justitieministeriet lyfte dessutom fram att det i 2 § i den föreslagna lagen vore bra att precisera huruvida avsikten uttryckligen är att reglera ställningen för den personal som överförs. Justitieministeriet föreslog att bestämmelserna om tillsynsmyndigheten och befogenheterna mellan olika myndigheter preciseras.

Justitieministeriet konstaterade också att om de krav som gäller de uppgifter som nu överförs framgår av en annan lag, bör en hänvisning till denna lag och dess paragrafer fogas till lagen. Justitieministeriet påpekade också att det i det utkast till proposition som var på remiss blev oklart till vilka delar bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar lämpar sig för telematikuppgifterna inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen eller om de alls lämpar sig för dem.

Utifrån justitieministeriets utlåtande har de uppgifter som ska överföras definierats noggrannare i den fortsatta beredningen av propositionen och motiveringen till 2 § i den föreslagna lagen har kompletterats så att det framgår att avsikten uttryckligen är att reglera ställningen för den personal som överförs. Propositionen har också preciserats i fråga om myndigheternas befogenheter och det straffrättsliga tjänsteansvaret.

Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf understödde personalöverföringen i sitt utlåtande. FOSU rf ansåg dock att det i det lagförslag som är på remiss bör motiveras varför uppgifter i anslutning till Birkalands kundservicecenter inte överförs till bolaget i samband med denna proposition. FOSU rf framförde också att den personal som överförs inte omfattar administrativa uppgifter och kompetenser, såsom granskning och administration av fakturor, som tidigare har skötts med andra resurser inom NTM-centralen i Sydöstra Finland. Dessutom ska det säkerställas att de nya arbetsutrymmen som erbjuds på olika orter är ändamålsenliga. FOSU rf ansåg det vara viktigt att anställningsvillkoren för dem som övergår till bolaget är desamma som i fråga om kollektivavtalet för dem som redan tidigare övergått till bolaget. Eventuella resultatpremier ska också gälla uppgifter och personal enligt lagförslaget.

Med anledning av utlåtandet från FOSU rf har motiveringen till regeringspropositionen kompletterats i fråga om uppgifterna i anslutning till Birkalands kundservicecenter. Övriga frågor som lyfts fram av FOSU rf hör till ITM Finland AB: s operativa verksamhet, som det inte är möjligt att ta ställning till genom denna proposition. ITM Finland Ab har redan personal för olika administrativa uppgifter, varför det i propositionen inte föreslås överföring av annan personal. Beslut om bolagets framtida anställningsvillkor fattas vid pågående kollektivavtalsförhandlingar mellan arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

Fackförbundet Pro rf konstaterade i sitt utlåtande att överföringen är en naturlig fortsättning på den beredning som inte genomfördes på grund av att landskapsreformen förföll. Pro rf ansåg också att det för informationens skull är skäl att i regeringspropositionen precisera antalet årsverken för de uppgifter som blir kvar hos NTM-centralen. Det bör också säkerställas att bolaget har tillräckliga resurser för skötseln av de uppgifter som överförs. Pro rf konstaterade också i sitt utlåtande att vid överföringen iakttas de principer för överlåtelse av rörelse som beskrivs i 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen (750/1995). I motiveringstexterna till den slutliga regeringspropositionen bör göras behövliga preciseringar samt hänvisningar till paragraferna i tjänstemannalagen. Dessutom bör man i stället för pendlingsregionen konstatera möjligheten att fortsätta arbeta på den nuvarande arbetsorten. Till regeringspropositionen bör det utöver det officiella samarbetet också fogas en kortfattad beskrivning av hur samarbetet på individnivå ordnas. Dessutom ansåg Pro rf att en utredning bör inledas om var den riksomfattande kundservicen för trafiken (NTM-centralen i Birkaland) funktionellt sett är förnuftigast att placera i den reviderade helheten av trafikförvaltningen och arbetsfördelningen.

På basis av fackförbundet Pro rf:s utlåtande har det till motiveringstexterna fogats en hänvisning till paragraferna i tjänstemannalagen. Termen pendlingsregion är ett etablerat begrepp i lagstiftningen och därför föreslås den inte bli ändrad i denna proposition. Beskrivningen av samarbetet på individnivå är en del av ITM Finland Ab: s operativa verksamhet, som inte kan tas ställning till genom denna proposition. Avsikten är att etableringen av den riksomfattande kundservicen

för trafiken vid NTM-centralen i Birkaland ska avgöras som en del av landskapsreformen som helhet.

NTM-centralen i Sydöstra Finland konstaterade i sitt utlåtande att överföringen är nödvändig med tanke på en smidig skötsel av uppgifterna. Dessutom framförde NTM-centralen i Sydöstra Finland några förslag till förbättringar av teknisk natur som alla har beaktats i den fortsatta beredningen av regeringspropositionen.

7 Specialmotivering

1 § *Uppgifter som överförs från närings-, trafik- och miljöcentralerna*

Enligt paragrafen ska NTM-centralernas telematikuppgifter inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen överföras till leverantören av vägtrafikledningstjänster. Med telematik inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen avses allmänt informations- och kommunikationsteknik som producerar en aktuell lägesbild av trafiksystemet. I praktiken sköts telematikuppgifter inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen för närvarande av NTM-centralen i Sydöstra Finland.

I praktiken består telematikuppgifterna inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen av upprätthållandet av telematikinfrastrukturen för vägtrafik och för datakommunikationsuppgifter med anknytning till vägsidesutrustning, samt av styrningen av och den riksomfattande enhetligheten hos styrningen av den allmänna planeringen av trafikledningen i samband med investeringsprojekt som NTM-centralerna svarar för, och av produktion av telematik i anknytning till dessa projekt. De som arbetar vid NTM-centralen i Sydöstra Finland säkerställer att telematiksystemen i vägnätet fungerar kontinuerligt och övervakar och styr den serviceverksamhet som utförs av externa tjänsteleverantörer. De sörjer också för konkurrensutsättningen av avtal som gäller dessa uppgifter. Dessutom ser de till att nya observationspunkter och anordningar läggs till i informationssystemen. De styr och utvecklar också planeringen, genomförandet, ibruktagandet och underhållet av tekniska lösningar för telematikprojekt och telematikanordningar inom vägtrafiken. Dessutom säkerställer de att det operativa datakommunikationsnätet för vägtrafikledning fungerar kontinuerligt (24 h/7 dygn) samt sörjer för datasäkerheten i datakommunikationsnätet och för att datakommunikationslösningarna är kostnadseffektiva.

NTM-centralen i Sydöstra Finland sköter för närvarande också skötseln och upprätthållandet av de riksomfattande automatiska hastighetskontrollpunkterna och deltar i myndighetssamarbetet i anslutning till det. Till telematikuppgifterna hör också att på riksnivå upprätthålla, utveckla och säkerställa funktionen hos systemen för hantering av uppgifter om trafikförhållanden samt att inhämta sådana uppgifter om väder, väglag och trafik som kompletterar dessa för vägunderhållsentreprenörers och trafikinformationens samt vägtekniksystemens behov. Ytterligare hör till uppgifterna också att på riksnivå säkerställa den kontinuerliga funktionen för väglagskameror och trafikkameror, vägväderstationer och automatiska trafikmätningspunkter (LAM) genom att övervaka och styra de externa tjänsteleverantörernas verksamhet.

Enligt 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om Trafikledsverket svarar Trafikledsverket för ordnandet av trafikstyrningen. Verkets skyldighet gäller anskaffning av VTS-service som avses i lagen om fartygstrafikservice (623/2005), ordnande av trafikledning enligt spårtrafiklagen (1302/2018) samt ordnande av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster enligt lagen om transportservice (320/2017). Trafikledsverket sörjer för ordnandet av trafikstyrningen och trafikledningen genom att ingå avtal med Traffic Management Finland Ab, som skaffar tjänsten från sitt

dotterbolag, leverantören av trafikstyrnings- och trafikledningstjänster. Med leverantör av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster avses Intelligent Traffic Management Finland Ab.

Enligt 137 § i lagen om transportservice har leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafiksledningstjänster till uppgift att sörja för övervakningen av trafiksituationen (lägesbilden för vägtrafiken) samt för anmälnings- och informationstjänsten i händelse av olyckor, farosituationer och situationer som påverkar smidigheten i trafiken. Leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafiksledningstjänster ska dessutom tillhandahålla information om väderlek och förhållanden i anslutning till trafiken samt information om smidigheten i trafiken och trafikfrekvensen och skicket och driftbarheten hos anordningar som betjänar väghållningen och trafiken, andra omständigheter som påverkar trafiksäkerheten och smidigheten i trafiken samt om andra omständigheter i anslutning till säkert framförande, säker styrning eller kontroll av ett trafikmedel. Leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster får den data den behöver för fullgörandet av sin uppgift uttryckligen med hjälp av telematikinfrastrukturen. Bestämmelser om de krav som ställs på leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster och dess personal finns i 138 § i lagen om transportservice.

Bestämmelser om NTM-centralen i Sydöstra Finlands telematikuppgifter inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen finns i NTM-förordningen. Enligt 8 § i den förordningen sköter NTM-centralen i Sydöstra Finland uppgifter enligt lagen om trafiksystem och landsvägar som gäller beredningen, planeringen och övervakningen av vägtelematiken samt ärenden som gäller ram- och serviceavtal i anslutning till dessa uppgifter.

En redogörelse för överföringen av egendomen och förpliktelserna till bolaget finns i avsnitt 2 (Nuläge och bedömning av nuläget).

2 § *Personalens ställning*

I paragrafen föreslås bestämmelser om ställningen för den personal som övergår i samband med bolagiseringen. Utgångspunkten är att kriterierna för överlåtelse av rörelse kan anses vara uppfyllda i det aktuella förändringsläget, eftersom personalen som sköter telematikuppgifter inom vägtrafikledningen och vägtrafikhanteringen vid NTM-centralen i Sydöstra Finland bildar en egen självständig helhet som bedriver verksamhet som syftar till dess egna självständiga mål. Uppgifterna i fråga var redan före bolagiseringslagen organiserade vid NTM-centralen i Sydöstra Finland separat från Trafikverkets vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster, även om egendomen i fråga ägdes av Trafikverket. För att det inte ska råda oklarhet om villkoren för att rörelsen ska kunna överlåtas ska det i paragrafen uttryckligen föreskrivas att bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen (750/1994) ska tillämpas på personalens ställning.

Den personal i tjänsteförhållande som sköter de uppgifter som överförs övergår när lagen träder i kraft i arbetsavtalsförhållande hos leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster, ITM Finland Ab. Visstidsanställd personal kommer att övergå till bolaget för den tid som visstidsanställningen varar. För dessa personer anses arbetsförhållandet hos staten ha fortgått utan avbrott med avseende på anställningsförmånerna.

På de anställda och på anställningsvillkoren tillämpas vad som föreskrivs i lag eller med stöd av lag och vad som avtalas i kollektivavtal och arbetsavtal som är bindande för bolaget. Enligt 5 f § 3 mom. i statstjänstemannalagen är förvärvaren skyldig att iaktta det tjänstekollektivavtal som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen så som bestäms i 5 § i lagen om kollektivavtal (436/1946).

Med stöd av 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen övergår de rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren har med anledning av de tjänsteförhållanden som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen på förvärvaren. Detta gäller dock inte de rättigheter och skyldigheter som uttryckligen följer av ett tjänsteförhållande och som inte är utmärkande för ett arbetsavtalsförhållande när en tjänsteman övergår till anställning i arbetsavtalsförhållande hos förvärvaren.

Den som sköter en uppgift som överförs får utan iakttagande av den uppsägningstid som annars tillämpas eller oberoende av dess varaktighet säga upp sitt tjänste- eller arbetsavtalsförhållande så att det upphör att gälla vid överföringen.

3 § *Verksamhetens kontinuitet i förvaltningsärenden.*

Enligt paragrafen ska aktiebolaget i anhängiga förvaltningsärenden i förvaltnings- och förvaltningsprocessförfarande utan särskilt beslut träda i stället för NTM-centralen i Sydöstra Finland. Enligt paragrafen tryggas kontinuiteten i förvaltningsförfarandet och det förvaltningsprocessuella förfarandet också i anhängiga ärenden.

4 § *Ikraftträdande*

Eftersom avsikten med ändringen är att slutföra överföringarna av uppgifter och personal från staten till bolaget, är det ändamålsenligt att lagen träder i kraft så snart som möjligt efter riksdagsbehandlingen. En lämplig tidpunkt för ikraftträdandet har bedömts vara ingången av augusti 2020.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Ikraftträdandet av lagen förutsätter att 8 § i NTM-förordningen ändras. Enligt 8 § 1 mom. 1 punkten i NTM-förordningen sköter NTM-centralen i Sydöstra Finland uppgifter enligt lagen om trafiksystem och landsvägar som gäller beredningen, planeringen och övervakningen av vägtelematiken samt ärenden som gäller ram- och serviceavtal i anslutning till dessa uppgifter. Den föreslagna lagändringen förutsätter att den punkten upphävs.

9 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2020.

10 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås det att det stiftas en lag om överföring av telematikuppgifterna och personalen inom NTM-centralernas vägtrafikstyrning och vägtrafikledning. Enligt propositionen ska telematikuppgifterna inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen vid NTM-centralen i Sydöstra Finland och den personal som utför dem övergå i anställning hos leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster, Intelligent Traffic Management Finland Ab. Syftet med propositionen är att slutföra överföringarna av uppgifter och personal inom telematiksektorn för vägtrafikstyrning och vägtrafikledning från staten till leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster, ITM Finland Ab. Propositionen bedöms således med avseende på bestämmelserna i 124 § i grundlagen (731/1999) om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter.

De telematikuppgifter inom vägtrafikstyrning och vägtrafikledning som i propositionen föreslås bli överförda och de personer som utför dem har ett väsentligt samband med den affärsverksamhetshelhet för vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster som redan överförts till aktiebolagsformen. Den egendom, den affärsverksamhetshelhet samt de ansvar och skyldigheter som hänför sig till uppgifterna i fråga fanns hos Trafikverket innan bolagiseringslagen trädde i kraft och de överfördes den 1 januari 2019 till ITM Finland Ab med stöd av bolagiseringslagen.

Överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

Grundlagsutskottet har i ett tidigare utlåtande bedömt ändringar i trafikstyrningen(GrUU 16/2018 rd om RP 34/2018 rd). Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande att enligt förarbetena till 124 § i grundlagen är utgångspunkten att offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag. Eftersom framför allt skötseln av offentliga tjänster bör kunna ordnas smidigt och det inte i fråga om sådana uppgifter med hänsyn till syftena med regleringen finns behov av detaljreglering i lag, ska det också vara möjligt att med stöd av lag genom föreskrifter eller beslut bestämma om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Också befogenheten att överföra uppgiften ska härvid grunda sig på lag (RP 1/1998 rd, s. 179/II). Grundlagsutskottet har konstaterat att en offentlig förvaltningsuppgift kan anförtros andra än myndigheter också genom avtal som ingås med stöd av lag (GrUU 11/2004 rd, s. 2/II, GrUU 11/2002 rd, s. 5/I). Utskottet hade således ingenting att anmärka på den grundläggande lösning som regeringen i det aktuella sammanhanget har gått in för när det gäller överföringen av uppgifter.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Enligt förarbetena till grundlagen är avsikten med 124 § i grundlagen att ”begränsa överföringen av offentliga förvaltningsuppgifter utanför det egentliga myndighetsmaskineriet” (RP 1/1998 rd, s. 178). Grundlagens 124 § tillåter dock under vissa förutsättningar en begränsad överföring av offentlig makt och offentliga uppgifter på andra än myndigheter, såsom på statliga affärsverk och privaträttsliga sammanslutningar (se närmare RP 1/1998 rd, s. 179).

Grundlagsutskottet har i den bemärkelse som avses i 124 § i grundlagen till det egentliga myndighetsmaskineriet räknat de myndigheter som hör till statens och självstyrelsesamfundens normala organisation samt sådana självständiga institutioner som Finlands Bank och Folkpensionsanstalten, liksom också de specialorgan som i regel är gemensamma för alla kommuner, såsom

kommunala arbetsmarknadsverket och kommunala pensionsanstalten. (se GrUU 22/2005 rd). I förarbetena till 124 § i grundlagen har man inte särskilt granskat statsbolag som i sig har ett begreppsmässigt nära samband med staten. Grundlagsutskottet har dock konsekvent bedömt överföring av offentliga förvaltningsuppgifter till statsägda aktiebolag med avseende på 124 § i grundlagen (se GrUU 16/2018 rd, GrUU 50/2017 rd, GrUU 8/2014 rd och GrUU 2/2001 rd).

Eftersom det är fråga om överföring av en uppgiftshelhet som för närvarande sköts vid NTM-centralen i Sydöstra Finland till ett helt statsägt specialuppgiftsbolag, ska ovan nämnda helhet i första hand bedömas med stöd av 124 § i grundlagen.

I denna proposition överförs till bolaget inga sådana uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt. Därtill, till den del det är fråga om att anförtro bolaget en offentlig förvaltningsuppgift, utförs överföringen genom lag eller med stöd av lag och under sådana förutsättningar att garantierna för god förvaltning, de grundläggande fri- och rättigheterna och tillgodoseendet av olika parters rättssäkerhet med säkerhet kan säkerställas.

Ändamålsenlighet

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna. Vid bedömningen av ändamålsenligheten ska särskilt uppmärksammas dels förvaltningens effektivitet och övriga interna behov, dels enskilda personers och sammanslutningars behov (RP 1/1998 rd, s. 179/II, GrUU 8/2014 rd, s. 3, GrUU 16/2016 rd, s. 3/II). Också förvaltningsuppgifternas art ska beaktas (RP 1/1998 rd, s. 179/II, se t.ex. GrUU 6/2013 rd, s. 2/II, GrUU 65/2010 rd, s. 2/II, GrUU 57/2010 rd, s. 5/I). Kravet på ändamålsenlighet kan således när det är fråga om uppgifter i samband med serviceproduktion uppfyllas lättare än t.ex. i fråga om beslutsfattande som gäller en enskild persons eller sammanslutnings centrala rättigheter (RP 1/1998 rd, s. 179/II, se också GrUU 8/2014 rd, s. 4/I).

Grundlagsutskottet har i sin etablerade utlåtandepraxis betonat att ändamålsenlighetskravet är en rättslig förutsättning som ska bedömas från fall till fall (GrUU 44/2016 rd, s. 5, GrUU 16/2016 rd, s. 3, GrUU 12/2014 rd, s. 2/II, GrUU 8/2014 rd, s. 3/II, GrUU 5/2014 rd, s. 3/I—II, GrUU 23/2013 rd, s. 3/I, GrUU 65/2010 rd, s. 2/II, GrUU 57/2010 rd, s. 5/I, GrUU 48/2010 rd, s. 3/II och de utlåtanden som nämns där. Se också RP 1/1998 rd, s. 179/II). Huruvida kravet på ändamålsenlighet uppfylls måste bedömas från fall till fall varje gång en offentlig förvaltningsuppgift föreslås bli anförtrodd någon utanför myndighetsorganisationen (se t.ex. GrUU 44/2016 rd s. 5).

Vid bedömningen av huruvida ändamålsenlighetskriteriet uppfylls har grundlagsutskottet vägt in bland annat den specialkompetens eller de resurser som behövs i uppgifterna (GrUU 29/2013 rd, s. 2, GrUU 37/2010 rd, s. 4/II), det ökade servicebehovet (GrUU 6/2013 rd, s. 2/II, GrUU 16/2016 rd, s. 3), den regionala tillgången till tjänster (GrUU 11/2004 rd, s. 2/I) och flexibiliteten (GrUU 6/2013 rd, s. 2/II) samt verksamhetens effektivitet (GrUU 3/2009 rd, s. 4/II). Grundlagsutskottet har konstaterat att kravet på ändamålsenlighet inte enbart handlar om ekonomisk ändamålsenlighet, även om det på behörigt sätt måste fästas adekvat hänseende vid de ekonomiska konsekvenserna (GrUU 11/2006 rd, s. 2–3, GrUU 26/2017 s. 49). Också det huruvida myndighetens personella resurser räcker till har haft betydelse (GrUU 23/2013 rd, s. 3, 6/2013 rd, s. 2/II).

Trafikverkets trafikstyrnings- och trafikledningstjänster ändrades till aktiebolagsform den 1 januari 2019. Den helhet som bolagiserades har sedermera blivit en del av Traffic Management

Finland-koncernen, där trafikstyrnings- och trafikledningstjänster för alla trafikformer sköts organiserat i separata dotterbolag per trafikform. Inom koncernen svarar Intelligent Traffic Management Finland Ab (ITM Finland) för styrningen och ledningen av vägtrafiken på Finlands landsvägar. Trafikstyrningen och trafikledningstjänsterna har tydliga gränssnitt både till trafikledshållningen vid Trafikledsverket och NTM-centralerna och till utomstående entreprenörer, operatörer, andra myndigheter och slutförbrukare.

Bestämmelser om NTM-centralen i Sydöstra Finlands telematikuppgifter inom vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen finns i NTM-förordningen. Enligt 8 § i NMT-förordningen sköter NTM-centralen i Sydöstra Finland uppgifter enligt lagen om trafiksystem och landsvägar som gäller beredningen, planeringen och övervakningen av vägtelematiken samt ärenden som gäller ram- och serviceavtal i anslutning till dessa uppgifter. Den egendom, den affärsverksamhetshelhet samt de ansvar och skyldigheter som hänför sig till uppgifterna i fråga fanns hos Trafikverket innan bolagiseringslagen trädde i kraft och de har den 1 januari 2019 överförts till bolaget med stöd av bolagiseringslagen.

För närvarande svarar Trafikledsverket för resultatstyrningen av NTM-centralerna. I partnerskapsavtalet mellan Trafikledsverket och Traffic Management Finland Group Ab har det avtalats att ITM Finland Ab svarar för styrningen av de ovan nämnda arbetena. ITM Finland Ab och NTM-centralen i Sydöstra Finland sköter sina lagstadgade uppgifter i samarbete, på grund av uppgifternas fasta gränssnitt. Det har avtalats närmare om skötseln av uppgifterna och om uppgiftsfördelningen mellan ITM Finland Ab och NTM-centralen i Sydöstra Finland.

Det nuvarande arrangemanget avviker från det normala och är komplicerat. Det har också visat sig vara problematiskt med tanke på arbetsledningen, eftersom personerna formellt arbetar vid NTM-centralen, men när det gäller telematikuppgifter består deras arbetsuppgifter redan för närvarande helt av arbete som utförs för ITM Finland Ab. Det är varken ändamålsenligt eller transparent att styra arbetet från en annan organisation. Arrangemanget har lett till motstridiga och ojämlika situationer då de arbeten som hör till ITM Finland Ab utförs i två olika organisationer enligt olika regler, t.ex. i fråga om arbetstids-, rese - och belöningspraxis. Den nuvarande verksamhetsmodellen är inte heller optimal med tanke på effektiviteten i ITM Finland Ab:s verksamhet.

Den nu aktuella propositionen möjliggör en bättre organisering av uppgifterna och undvikande av ovan nämnda problemsituationer. Genom propositionen skapas också förutsättningar för en övergripande effektivisering och utveckling av vägtrafikstyrningen och vägtrafikledningen.

Uppgifter som överförs

De uppgifter som nu föreslås bli överförda gäller underhåll av telematikinfrastrukturen inom vägtrafiken och datakommunikationsuppgifter i anslutning till vägsidesutrustning. Vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänsterna handlar i allmänhet om att säkerställa smidigheten i trafiken, vilket stöds av dessa telematikuppgifter. Grundlagsutskottet har tidigare bedömt överföring av uppgifter i anslutning till trafikstyrning och trafikledning i sina utlåtanden GrUU 16/2018 rd och GrUU 47/2005 rd.

De uppgifter som föreslås bli överförda består av de uppgifter som hör till trafiktelematikpersonalen vid NMT-centralen i Sydöstra Finland. Personalen för trafiktelematik vid NTM-centralen i Sydöstra Finland svarar för upprätthållandet av telematikinfrastrukturen för vägtrafik och för datakommunikationsuppgifter med anknytning till vägsidesutrustning, samt för styrningen av och den riksomfattande enhetligheten hos styrningen av den allmänna planeringen av trafikledningen i samband med investeringsprojekt som NTM-centralerna svarar för, och för

produktion av telematik i anknytning till dessa projekt. De som arbetar vid NTM-centralen i Sydöstra Finland säkerställer att telematiksystemen i vägnätet fungerar kontinuerligt och övervakar och styr den serviceverksamhet som utförs av externa tjänsteleverantörer. De sörjer också för konkurrensutsättningen av avtal som gäller dessa uppgifter. Dessutom ser de till att nya observationspunkter och anordningar läggs till i informationssystemen. De styr och utvecklar också planeringen, genomförandet, ibruktagandet och underhållet av tekniska lösningar för telematikprojekt och telematikapparater inom vägtrafiken. Dessutom säkerställer de att det operativa datakommunikationsnätet för vägtrafikledning fungerar kontinuerligt (24 h/7 dygn) samt sörjer för datasäkerheten i datakommunikationsnätet och för att datakommunikationslösningarna är kostnadseffektiva.

Till de uppgifter som föreslås bli överförda ingår också ansvaret för skötseln och upprätthållandet av automatiska hastighetskontrollpunkter samt deltagande i myndighetssamarbete i anslutning till detta. Till uppgifterna hör också att på riksnivå upprätthålla, utveckla och säkerställa funktionen hos systemen för hantering av uppgifter om trafikförhållanden samt att inhämta sådana uppgifter om väder, väglag och trafik som kompletterar dessa för vägunderhållsentreprenörers och trafikinformationens samt vägtekniksystemens behov. Ytterligare hör till uppgifterna också att på riksnivå säkerställa den kontinuerliga funktionen för väglagskameror och trafikkameror, vägväderstationer och automatiska trafikmätningspunkter (LAM) genom att övervaka och styra de externa tjänsteleverantörernas verksamhet.

Till uppgifterna har också hört utnyttjandet av trafikledning och vägtrafiktelematik i väghållningen (planering och investeringar) på riksomfattande nivå genom trafiktelematikpersonalens verksamhet och sakkunnigarbete. Till dessa uppgifter hör att på riksnivå bereda och samordna programmeringen av ersättningsinvesteringsprojekt som gäller vägkantsteknologi. Vidare hör till uppgifterna att på riksnivå säkerställa den tekniska och funktionella enhetligheten i fråga om telematikinvesteringar och telematiksystem.

Enligt grundlagens förarbeten används begreppet offentliga förvaltningsuppgifter i en vidsträckt bemärkelse så att det omfattar uppgifter som hänför sig till t.ex. verkställigheten av lagar samt beslutsfattande om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner (RP 1/1998 rd, s. 179). Offentliga förvaltningsuppgifter kan innefatta lagstadgad offentlig service. Uppgiften kan till sin karaktär vara en offentlig förvaltningsuppgift, även om den inte inbegriper utövning av offentlig makt, såsom i den faktiska förvaltningsverksamheten. Däremot kan utövandet av den lagstiftningsbehörighet eller dömande makt som delegerats till en myndighet inte betraktas som en offentlig förvaltningsuppgift. Med utövning av offentlig makt avses t.ex. beslutsfattande som sker med stöd av lag och som gäller någon annans fördel, rättighet eller skyldighet, utfärdande av förpliktande förordnande och användning av maktmedel.

Betydande utövning av offentlig makt innebär i princip ingripande i individens grundläggande fri- och rättigheter. Som betydande utövning av offentlig makt ska anses t.ex. på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter (RP 1/1998 rd, s. 180/I, se t.ex. GrUU 62/2010 rd, s. 6/I och GrUU 28/2001 rd, s. 5/II–6/I). Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att befogenhet att utföra kontroller som gör intrång i hemfriden innebär en rätt att i betydande grad befatta sig med hemfriden som är garanterad var och en i grundlagen, och att en enskild därmed inte kan få en sådan befogenhet genom en vanlig lag (se t.ex. GrUU 44/2016 rd s. 5 och utlåtandena till vilka det hänvisas där: GrUU 40/2002 rd, s. 3/II och GrUU 46/2001 rd, s. 5). Också alla sådana avgöranden som väsentligen ingriper i den personliga frihet eller integritet som avses i 7 § i grundlagen inbegriper betydande utövning av offentlig makt (GrUU 5/2014 rd, s. 2/II). Föreläggande av administrativa påföljder inbegriper likaså betydande utövning av

offentlig makt (GrUU 15/2012 rd, s. 3, GrUU 57/2010 rd, s. 5, GrUU 32/2005 rd, s. 2/II, GrUU 55/2005 rd, s. 2/II).

I de aktuella uppgifterna fattas för närvarande inga sådana beslut som innefattar betydande utövning av offentlig makt. Således överförs inte betydande utövning av offentlig makt till bolaget. I uppgifterna utövas inte heller offentlig makt. I de uppgifter som föreslås bli överförda är det fråga om faktisk, operativ och teknisk förvaltningsverksamhet, som i vid bemärkelse kan betraktas som en offentlig förvaltningsuppgift. Till den del som offentliga förvaltningsuppgifter överförs till bolaget, ska bestämmelser om dem finnas i den lag som föreslås i denna proposition.

Tryggande av de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på en god förvaltning

I sin senare tolkningspraxis har grundlagsutskottet ansett att säkerställandet av att kraven på rättssäkerhet och god förvaltning är uppfyllda i den bemärkelse som avses i 124 § i grundlagen kräver att ärendena behandlas i enlighet med de allmänna förvaltningslagarna och att de som behandlar ärendena handlar under tjänsteansvar (bl.a. GrUU 50/2017 rd, s. 3, GrUU 33/2004 rd, s. 7/II, GrUU 46/2002 rd, s. 9/II).

I lagen om transportservice finns redan nu en bestämmelse om straffrättsligt tjänsteansvar. I lagen om transportservice finns dessutom en informativ hänvisning till skadeståndslagen (412/1974). Däremot har det i lagen inte tagits in någon hänvisning till de allmänna förvaltningslagarna. I allmänhet är det inte nödvändigt att på grund av 124 § i grundlagen hänvisa till de allmänna förvaltningslagarna, eftersom de allmänna förvaltningslagarna tillämpas med stöd av de i dem ingående bestämmelserna om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service också på enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag (GrUU 50/2017 rd, s. 3/II, GrUU 42/2004 rd, s. 3).

Med tanke på tryggandet av de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning har också tillsynen över skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter som anförtrotts enskilda betydelse (GrUU 40/2002 rd, s. 4; GrUU 62/2014 rd, s. 3) och likaså behörighetsvillkoren (GrUU 40/2002 rd, s. 4). De grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kravet på god förvaltning kan i faktisk verksamhet tillgodoses om bestämmelserna generellt sett är exakta och i övrigt tillbörliga och om de involverade är lämpliga och behöriga för sin uppgift (GrUU 26/2017 rd, s. 50/II, GrUU 24/2001 rd, s. 4/II). I lagen om transportservice finns redan för närvarande bestämmelser om behörighet för trafikledare. Med tanke på tryggandet av de grundläggande fri - och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning är också de krav enligt 138 § i lagen om transportservice som gäller den som levererar vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster av betydelse. Kraven gäller i synnerhet leverantörens tillförlitlighet, verksamhetsförutsättningar och personalens kompetens. Enligt 138 § tillämpas på en vägtrafikledare som är anställd hos leverantören av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när denne utför uppgifter som avses i 137 §. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen. Denna paragraf gäller också personal som sköter telematikuppgifter. Dessutom föreskrivs det i 6 § i lagen om Trafikledsverket att när Trafikledsverket lägger ut sina uppgifter på entreprenad tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar på den som sköter dessa uppgifter när han eller hon utför uppgifter som avses i paragrafen i fråga.

Bestämmelser om myndighetstillsyn över bolaget finns också i lagen om transportservice. Enligt 136 § i den lagen ansvarar Trafikledsverket i egenskap av väghållare för ordnandet av trafikstyrnings- och trafikledningstjänsterna på det landsvägsnät som verket förvaltar på det sätt

som trafiken på landsvägsnätet kräver och sörjer för trafikstyrnings- och trafikledningstjänsternas kvalitet och ser till att trafikstyrnings- och trafikledningstjänster tillhandahålls på lika villkor. Enligt 178 § i lagen om transportservice utövar Transport- och kommunikationsverket tillsyn över att lagen om transportservice samt bestämmelser som utfärdats och föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av den iakttas, om inte något annat föreskrivs i lagen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om överföring av telematikuppgifterna och personalen inom närings-, trafik- och miljöcentralernas vägtrafikstyrning och vägtrafikledning till Intelligent Traffic Management Finland Ab

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Uppgifter som överförs från närings-, trafik- och miljöcentralerna

Närings-, trafik- och miljöcentralernas telematikuppgifter inom vägtrafikstyrning och vägtrafikledning och den personal som utför uppgifterna överförs till Intelligent Traffic Management Finland Ab som verkar som i 137 § i lagen om transportservice (320/2017) avsedd leverantör av vägtrafikstyrnings- och vägtrafikledningstjänster.

2 §

Personalens ställning

På personalens ställning tillämpas vad som i 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen (750/1994) föreskrivs om överlåtelse av rörelse.

3 §

Verksamhetens kontinuitet i förvaltningsärenden

I de förvaltningsärenden och förvaltningsprocessuella ärenden som gäller anhängiga förvaltningsärenden med avseende på telematikuppgifter inom vägtrafikstyrning och vägtrafikledning träder aktiebolaget i närings-, trafik- och miljöcentralernas ställe utan särskilt beslut.

4 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 2.4.2020

Statsminister

Sanna Marin

Kommunikationsminister Timo Harakka

Förordningsutkast

Statsrådets förordning

om ändring av 8 § i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna

I enlighet med statsrådets beslut

upphävs i statsrådets förordning om närings-, trafik och miljöcentralerna (1373/2018) 8 § 1 mom. 1 punkten som följer:

8 §

Verksamhetsområdet för Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland i vissa uppgifter

Utöver uppgifterna inom det verksamhetsområde som avses i 1 § sköter Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland inom verksamhetsområdena för samtliga närings-, trafik- och miljöcentraler följande uppgifter som hör till närings-, trafik- och miljöcentralen:

~~1) uppgifter enligt lagen om trafiksystem och landsvägar som gäller beredningen, planeringen och övervakningen av vägtelematiken samt ärenden som gäller ram- och serviceavtal i anslutning till dessa uppgifter,~~

2) sakkunnigtjänster som hänför sig till verkställigheten av miljöskyddslagen och som gäller miljöfrågor inom skogsindustrin och den anknytande kemiska industrin.

Utöver uppgifterna inom det verksamhetsområde som avses i 1 § sköter Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland även inom verksamhetsområdena för närings-, trafik- och miljöcentralerna i Nyland och Tavastland sådana till närings, trafik- och miljöcentralen hörande uppgifter som gäller konkurrensutsättning av underhåll och byggande av landsvägar samt uppgifter under tiden för avtalsperioden och garantitiden, med undantag för uppgifter som avses i 5 § 1 mom. 6 punkten, uppgifter som gäller tillsyn över iakttagande av tillstånd och beslut enligt 37, 42, 47 och 52 § i lagen om trafiksystem och landsvägar och väghållningsmyndighetens åtgärder enligt 101 § i den lagen samt följande till väghållningsmyndigheten hörande uppgifter som gäller landsvägarnas skick, underhåll av landsvägar och byggande av landsvägar:

1) tillfälligt trafikförbud eller tillfällig begränsning av trafiken enligt 35 § i lagen om trafiksystem och landsvägar eller ordnande av en tillfällig farväg enligt 36 § i den lagen,

2) i 49 § 1 mom. i vägtrafikförordningen avsedd tillfällig avstängning av en väg och reglering av trafiken på vägen eller i dess närhet samt avgivande av i 51 § 1 mom. i vägtrafikförordningen avsedda utlåtanden till polisen före avstängning av väg.

Utöver uppgifterna inom det verksamhetsområde som avses i 1 § sköter Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland de uppgifter som hör till staten i egenskap av innehavare av regleringstillstånd enligt vattenlagen (587/2011) i fråga om Päijännes avrinningsområde och Kymmene älvs avrinningsområde nedanför Päijänne.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland sköter verkställighetsuppgifter i anslutning till Överenskommelsen mellan Finland och Socialistiska Rådsrepublikernas Förbund angående gränsvattendragen (FördrS 25/1965).

Denna förordning träder i kraft den 20 .